

Asia: VN/26268/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot pykälistä (luonnos laiksi vesihuoltolain muuttamisesta) ja säännöskohtaisista perusteluista (luku 7)

Lempäälän kunta esittää lausuntonaan seuraavat pykäläkohtaiset kommentit:

Nykyisen lain 3 §:n kohdassa 8) oleva taajaman määritelmä esitetään poistettavaksi, koska liittymisvelvollisuutta koskevasta pykälästä 11 § poistetaan taajaman ulkopuolisia kiinteistöjä koskeva lievennys. Kuitenkin lakiluonnoksen 7 §:n mukaan vesihuollon toiminta-alueita määritettäessä on otettava huomioon ainakin asemakaava-alueet, taajamat sekä pohjavesialueet. Taajaman käsitteen sisällyttäminen 3 §:n määritelmiin on tämän vuoksi edelleen tarpeellista.

Esitysluonnoksen 4 a §:ssä säädettäisiin viranomaisten valvontatehtävistä. Esityksen mukaisesti vesihuollosta huolehtimisen, vesihuoltolaitoksen varautumisen sekä hulevesien viemäroinnin järjestämisen ja hoitamisen valvonta kuuluisivat jatkossa myös ympäristönsuojeluviranomaiselle. Tehtävät valvontaviranomaisten kesken jäävät osin edelleen epämääräiseksi ja päällekkäisiksi. Lempäälän kunta yhtyy Kuntaliiton lausumaan (19.6.2024, 671/03.01.02/2022) siitä, että valvontatoimivallan tulee olla tarkkarajainen ja tehtävänjaon selvä. Lempäälän kunta ei kannata kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävien laajentamista nykyisestä.

Esitysluonnoksen 5 a §:n mukaan kunnan on laadittava alueelleen vesihuoltosuunnitelma. Vaatimus vesihuoltosuunnitelman laatimisesta on tullut takaisin lakiin. Siirtymäsäännösten perusteella kunnan tulee laatia vesihuoltosuunnitelma kahden vuoden kuluessa uuden lain voimaantulosta ja päivittää tarpeen mukaan. Suunnitelman laatiminen tulee lisäämään kunnan tehtäviä.

8 §:ssä säädettäisiin vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksymisestä. Kunnan tulee hyväksyä alueellaan toimiville vesihuoltolaitoksille toiminta-alue tai tehdä päätös, että laitokselle ei ole tarpeen hyväksyä toiminta-aluetta. Lempäälän kunta yhtyy Kuntaliiton lausumaan (19.6.2024, 671/03.01.02/2022), jonka mukaan Kuntaliitto "pitää asiallisesti tarpeettomana ja turhaa hallinnollista taakkaa aiheuttavana valituskelpoisen hallinnollisen päätöksen edellyttämistä tilanteessa, jossa vesihuoltolaitos, sen asiakkaat tai kunta eivät ole pitäneet tarkoituksenmukaisena toiminta-alueen hyväksymistä."

Lempäälän kunta yhtyy myös Kuntaliiton lausumassa (19.6.2024, 671/03.01.02/2022) esitettyyn näkemykseen lakimuutoksen 9 b pykälän osalta. Pykälä koskee tilanteita, joissa vesihuoltolaitos ei kykene huolehtimaan vesihuollosta. Kuntaliiton lausumassa todetaan, että kuntien kannalta keskeinen ongelma ehdotetussa uudessa pykälässä on, että se sanamuotonsa mukaan laajentaa kunnan velvoitteita huolehtia myös niiden kiinteistöjen vesihuollosta, jotka sijaitsevat vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen ulkopuolella, mutta jotka on liitetty kyseisen vesihuoltolaitoksen vesijohtoon ja jätevesiviemäriin. Kunta on toiminta-alueen hyväksyessään arvioinut keskitetyn vesihuollon tarpeellisen aluerajauksen. Jos vesihuoltolaitos tarjoaa palvelua toiminta-alueen ulkopuolella tai on muodostunut itseohjautuvasti ja toimii kokonaan ilman toiminta-aluetta, ei kuntaa tule velvoittaa turvaamaan kiinteistöjen vesihuoltoa tällaisilla alueilla. Vesihuoltolaitos ja verkostoon liittyneet kiinteistöt ovat keskinäisessä yksityisoikeudellisessa liikesuhteessa vapaaehtoisesti tiedostaen, että alue ei ole kunnan arvion mukaan sellainen, että keskitetty vesihuolto olisi alueelle soveltuvin ratkaisu.

Kiinteistön vesihuoltoverkostoon liittämiselvöllisyyttä koskevaa 10 §:ää esitetään muutettavaksi siten, että taajaman ulkopuolisia kiinteistöjä koskeva vesijohtoon ja jätevesiviemäriin liittämisen lievennys poistetaan. Lievennys liittämiselvöllisyydestä viemäriverkostoon kuitenkin säilyisi kiinteistöillä, missä ei ole vesikäymälää, ja laajenisi koskemaan myös taajama-alueita. Lempäälän kunta pitää taajama-alueilla lievennystä ongelmallisena etenkin sellaisilla kiinteistöillä, missä vesikalusteiden varustelutaso on muutoin korkea, mutta kiinteistöllä ei ole vesikäymälää. Kiinteistöllä muodostuvien pesujätevesien määrä voi olla merkittävä ja jätevesien asianmukainen käsittely edellyttäisi kiinteistökohtaista jätevesijärjestelmää. Pesujätevesien kiinteistökohtaisen käsittelyn osalta voi tiiviissä asuinympäristöissä aiheutua haittoja ja haittojen välttämiseksi tarvittavien suojaetäisyyksien toteutumisessa esimerkiksi suhteessa naapurin rajaan ja maalämpökaivoihin voi ilmetä haasteita. Suojaetäisyysvaatimuksista poikkeaminen käsitellään ympäristönsuojelumääräyksistä poikkeamisena. Myös käymäläjätteen mahdollinen käsittely taajama-alueella voi synnyttää haittoja ja lisätä valvontatarvetta. Laajentamalla lievennys liittämiselvöllisyydestä viemäriverkostoon koskemaan myös taajama-alueita lisätään tarpeettomasti kuntien hallinnollisia toimia kiinteistökohtaisiin järjestelmiin liittyvien lupa- ja päätössioiden sekä valvonnan osalta. Lempäälän kunta katsoo, että lievennys tulisi rajoittaa koskemaan kiinteistöjä, joilla ei ole vesikäymälää ja muodostuvien pesujätevesien määrä on vähäinen. Kantoveden varassa olevien kiinteistöjen liittämiselvöllisyyden lieventämistä vesijohtoon liittämisen osalta tulisi harkita lisättäväksi lakiesitykseen edellyttäen, että kiinteistöllä on käytettävissä riittävästi terveydensuojelulaisissa säädetyt laatuvaatimukset täyttävää talousvettä.

Liittymisvelvollisuuden lievennystä koskevan kirjauksen ja 24 §:ään esitetyn muutoksen perusteella vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriverkostoon jo liittynyt ja vesikäymälästä luopuva kiinteistö voisi jatkossa hoitaa pesujätevesien käsittelyn kiinteistöllään ja purkaa liittymissopimuksensa vesihuoltolaitoksen kanssa. Asian näin ollen, muutosesityksellä on vaikutusta paitsi ympäristöön myös vesihuoltolaitosten taloudelliseen ja asianmukaiseen hoitamiseen. Lempäälän kunta katsoo, että vaikka tilanne voi olla osittain teoreettinen, nykyisen lainsäädännön kirjaus § 24 osalta olisi perusteltua säilyttää.

Nykyinen lainsäädäntö:

§ 24: ”Asiakas saa irtisanoa 21 §:ssä tarkoitetun sopimuksen verkostoon liittämistä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella vain, jos kiinteistölle on myönnetty vapautus liittämisvelvollisuudesta 11 §:n perusteella.”

Esitysluonnos:

§ 24: ”Asiakas saa irtisanoa 21 §:ssä tarkoitetun sopimuksen verkostoon liittämistä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella vain, jos kiinteistölle on myönnetty vapautus liittämisvelvollisuudesta 11 §:n perusteella tai kiinteistöllä ei ole 10 §:n mukaista liittämisvelvollisuutta.

Liittymisvelvollisuudesta vapauttamista koskevassa 11 §:ssä säädetään kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen velvollisuudesta pyytää vapauttamisesta kunnan terveydensuojeluviranomaisen lausunto. Lausunnonpyyntövelvollisuutta muutettaisiin nykyistä joustavammaksi niin, että lausunto tulisi jatkossa pyytää vain tarvittaessa. Lempäälän kunta pitää muutosta hyvänä. Hyvänä pidetään myös sitä, että kunnat voivat jatkossa periä vapautushakemuksen käsittelystä maksun. Vesihuoltolain osalta myös muusta ympäristönsuojelun suorittamasta valvonnasta/ hallintopäätöksistä tulisi voida periä maksu.

Vesihuollon häiriötilanteista ilmoittamista koskevassa pykälässä 15 b § ehdotetaan säädettäväksi kunnan terveydensuojeluviranomaiselle ja ympäristöluvan valvojalle velvoite ilmoittaa viipymättä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tietoonsa tulleesta merkittävästä vesihuollon häiriötilanteesta. Lempäälän kunta ei kannata esitettyä lakimuutosta. Häiriötilanteesta viipymättä ilmoittamisen tulee kuulua toiminnanharjoittajalle, jonka toimintaa säännöksen kuvaama häiriötilanne koskee. Kunnan terveydensuojeluviranomaisella tai ympäristönsuojeluviranomaisella ei ole päivystysvelvoitetta ja tiedon turha kierrättäminen aiheuttaa tarpeetonta viivettä tiedonkulkuun.

Lakimuutoksen siirtymäsäännöksissä todetaan, että:

”Kunnan on tarkistettava ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytyt toiminta-alueet tämän lain mukaisiksi viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.”

”Ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytyllä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella, joka sijaitsee taajamassa, kiinteistön liittämiselvöllisuus laitoksen vesijohtoon ja viemäriin määräytyy tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 10 §:n mukaisesti siihen asti, kunnes kunta tarkistaa toiminta-alueen tämän lain mukaiseksi. Ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytyllä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella, joka sijaitsee taajaman ulkopuolella, kiinteistön liittämiselvöllisuus laitoksen vesijohtoon ja viemäriin määräytyy kuitenkin edelleen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 10 §:n mukaisesti siihen asti, kunnes kaksi vuotta on kulunut toiminta-alueen tarkistamisesta tämän lain mukaiseksi.”

Lakimuutosesitykseen liittyvät siirtymäsäännökset liittämiselvöllisyyttä koskien tarkoittavat, että liittämiselvöllisuus voi määräytyä vielä varsin pitkään aiemman lainsäädännön perusteella ja asiaan vaikuttaa mm. se missä vaiheessa kunta tarkistaa toiminta-alueen lakiesityksen mukaiseksi. Siirtymäsäännösten perusteella kunnissa voi olla käytössä eri säädökset jopa 7 vuoden ajan lain voimaan tulosta. Kunnissa eri lailla määräytyvät perusteet liittämiselvöllisyydestä vapauttamisen osalta aiheuttavat varmasti hämmennystä kansalaisissa ja herättävät myös kysymyksen siitä toteutuuko tasapuolinen kohtelu. Lempäälän kunta esittää siirtymäsäännösten osalta vielä uudelleen tarkastelua. Siirtymäsäännösten näin toteutuessa on tulevaisuudessa lakiin liittyvissä ohjeistuksissa ja koulutuksissa tärkeä tuoda esille siirtymäsäännösten vaikutus liittämiselvöllisyyden määrääntymiseen.

Huomiot muista hallituksen esityksen kohdista

Lempäälän kunta pitää tärkeänä ja kannatettavana lakimuutosesityksen tavoitetta julkisomisteisten vesihuoltotoimintojen säilymisestä kuntien omistuksessa ja määräysvallassa. Lempäälän kunta myös katsoo, että lakimuutosesitys tukee asetettua tavoitetta.

Muut huomiot

-

Laukkanen Elina
Lempäälän kunta